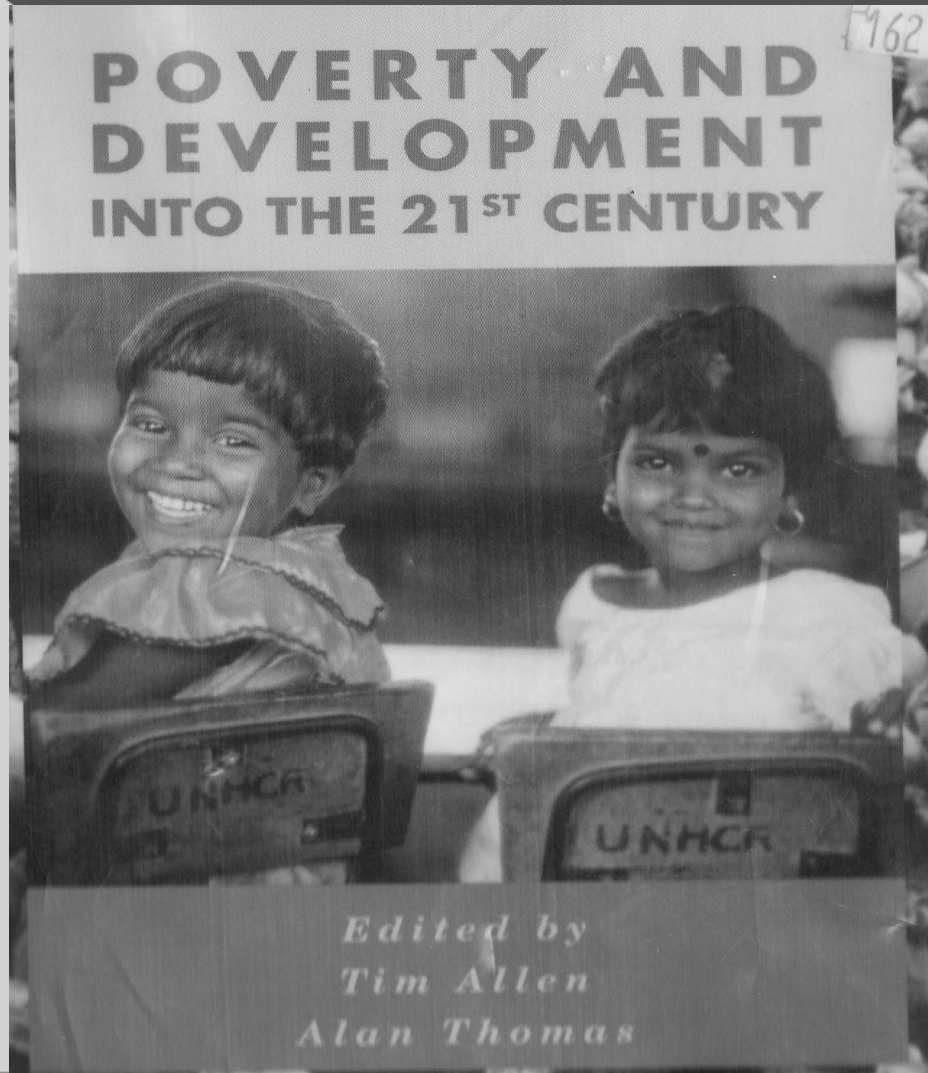

Tim Allen, Alan Thomas: Oxford 2000.

Hladomor

- Jaké procesy vedou k hladomoru?
- Můžeme hladomoru zabránit?
- Kolik lidí trpí hladem?
- Můžeme snížit počet hladovějících?

Hladomor, podvýživa

- Hladomor je krize způsobená nedostatečným přísunem potravy v kombinaci s vysokou incidencí nemocí a prudkým nárůstem mortality.
- Chronický hlad > podvýživa

Undernourished population People whose food intake is chronically insufficient to meet their minimum energy requirements.

Potíže se měřením podvýživy

- 1) neexistuje medicínský test, který by nezpochybnitelně stanovil kvalitu výživy či podvýživy
- 2) je velmi obtížné stanovit minimální kalorický příjem pod který mohou být aktivity nebo život v nebezpečí

Měření výživy/podvýživy

1) měření nutričního příjmu – příjem potravy
= přiměřenost kvantity a příjmu energie
ve skutečnosti nákladně a obtížné měřit, co
lidé jedí

Intrusivní metoda – lidé mění stravovací
návyky

měření

- 2) odhad pomocí tělesných charakteristik
- Výška/ robustnost vzhledem k věku
- Objem paže - krátkodobě
- Výška dlouhodobý odhad

Absolutní hodnoty

calories of energy. Accepted standards have been revised downwards from 2830 kcal/day in 1957, and 2450 kcal/day in 1985, to more recent figures of 2200 kcal/day for someone undertaking little activity and a 'survival requirement' of 1550 kcal/day (Payne, 1990, p.15). One reason

Hladomor – nikoli ´technická záležitost´

“Famine is the closing scene of a drama whose most important and decisive acts have been played out behind closed doors.”

(Dessalegn Rahmato, 1987)

Stádia vedoucí ke krizi

- ⦿ nouze – bezprostřední příčina, které vede k nedostatku
- ⦿ strádání a 'coping strategies' - dočasná migrace za prací a za obstaráním potravin
- ⦿ prodávání zbytku majetku i zdroje obživy (dobytek)
- ⦿ sociální kolaps, vyčerpání, rozptýlení obyvatel, masová migrace
- ⦿ příchod do uprchlických táborů nebo center rozdávání pomoci

Figure 3.2 International Committee of the Red Cross 'feeding centre' at Tonj, southern Sudan.

Zkreslená žurnalistická optika

- ◉ Mediální pokrytí hladomoru se soustřeďuje zejména do finálního stádia – tj. kdy už ob+ěti opustily své domovy v zoufalé snaze najít potravu
- ◉ Pokud vláda a NGO ustavily uprchlické tábory "
- ◉ Oběti opouštějí své domovy, pole, sociální sítě a další statky
- ◉ Navíc problematika bezpečí – aféra OSN

Úmrtnost spojená s hladomorem a tábory

- ◉ Spalničky byli hlavní příčinnou smrti v Somálsku a Sudánu, v Thajsku včasné imunizační programy pravděpodobně zabránily vysokou úmrtnost na spalničky
- ◉ 80% úmrtí v Súdánu - průjmovými onemocněními a spalničkami
- ◉ Cholera, TBS, tyfus, meningitida a žloutenka

Vzájemná propojenost

- ◉ Nemoci a podvýživa – se vzájemně posilují proto je nemožné ustavit směr kauzality mezi příčinnou a následkem
- ◉ Dietní nedostatky snižují efektivnost imunitního systému, k větší náchylnost k infekcím a horší průběh

Druhá fáze – horečná aktivita

- Tváří v tvář nedostatku potravy a dalších nezbytností, lidé migrují za prací,
- Tato migrace může uspíšit zdůvodní krizi, např. přeplněná obydlí v nevyhovujících bytových podmínkách s nedostatečným hygienickým zázemím.

Dopady na hostitelskou komunitu

The migration may also...erode the food entitlements of host populations, by bringing down wage rates and the returns on casual low-status trades, and by inflating the price of food. It may also have adverse effects on the entitlements of the migrants.

Dopady na hostitelskou komunitu

- Migrace – podkopává potravinovou bezpečnost hostitelské komunity
- Snižuje mzdy v hostitelské komunity

Ztráty při migrantů spojené s migrací

- Opuštění domů, půdy a nemovitého majetku – nemožno zpěněžení, vystaveno riziku odcizení nebo poškození
- 'pohyblivý' může zemřít při migraci – např. dobytek

Figure 3.4 Social collapse. Families leaving home: collecting water to go to Korem relief camp, Wollo, Ethiopia, 1984.

Sociální kolaps

- ◉ Nasátává, pokud selhají strategie zvládnání situace
- ◉ Pociťují, že není možné zachovat svůj způsob života

Crude mortality rate hrubá míra úmrtnosti

- ◉ Počet úmrtí na 10 000 lidí denně
- ◉ V mírových, nekrizových obdobích : 0,5;
tj. 1 člověk za dva dny
- ◉ Masová migrace genocidy Rwanda –
hrubá míra úmrtnosti -
- ◉ Kongo/Zair – 60 denně

CMR – forced repatriation to Congo

- ◉ nucené přemístění uprchlíků z Rwandy z Konga – pronásledování vojáky
- ◉ CMR – 300 denně

Famine in Wollo 1984–85

Wollo was one of the provinces of Ethiopia hardest hit in 1984–85. Some of the most harrowing images of the 1984–85 Ethiopian famine came from the town of Korem in Wollo, where large numbers of peasants and pastoralists gathered to seek relief in the final stages of the crisis (Figure 3.5).

Pooling of resources

- Příbuzní a sousedé sdílejí vzácné zdroje
- Střídají se v poskytování základní prostředků (prodávají své statky postupně, střídají se)

Figure 3.5 Korem relief camp, Wollo, Ethiopia, 1984.

Důvody hladomoru

- stagnující způsob výroby, který nepodporuje inovace a je nepružný vzhledem k nárokům rostoucí populace a zhoršující se kvality půdy
- zemědělství ve Wollo – zejména pro přímou spotřebu (nikoli pro trh)
- Polanyi
- Malá propojenost mezi zemědělstvím a městskou ekonomickou aktivitou
- Malá zemědělská směna

Příčiny hladomoru

- 2) nárůst vnějších závazků – v podobě potravin, peněz a práce (povinné dodávky potravin do měst za státem určenou cenu, hladomorová daň, a v podstatě robotá
- Každá domácnost musela dodat určité množství obilovin
- Cena stanovená vládou významně nižší než tržní cena

Famine levy – hladomorová daň

- Příčiny hladomoru ve Wollo a dalších částech Etiopie
- rolníci museli platit zvláštní 'hladomorovou daň'
- museli jeden den v týdnu pracovat na komunálních a státních projektech
- neplacená práce

Od soběstačnosti k tržní ekonomice

- Snaha vymanit se ze samozásobitelského ekonomického systému (subsistence economy)
- tj. příklon k monetárním směnám (Simmel)
- trh v dobách krize je významnější
- rolníci si uvědomují, že jejich přežití záleží na získání dostatku peněz na nákup potravin
- avšak za této situace jsou rolníci v nevýhodě

Endowments, subsistence eco., barter trade, market

Endowment: The owned assets and personal capacities which an individual or household can use to establish entitlement to food.

Entitlement: The relationships, established by trade, direct production or sale of labour power, through which an individual or household gains access to food. *Direct entitlement* is access to food gained through own production and consumption. *Exchange entitlement* is that command over food which is achieved by selling labour power in order to buy food. *Trade entitlement* is the sale of produce to buy food.

<i>Which famine?</i>	<i>Was there a food availability collapse?</i>	<i>Which occupation group provided the largest number of famine victims?</i>	<i>Did that group suffer substantial endowment loss?</i>	<i>Did that group suffer exchange entitlement shifts?</i>	<i>Did that group suffer direct entitlement failure?</i>	<i>Did that group suffer trade entitlement failure?</i>
Bengal 1943	No	Rural labour	No	Yes	No	Yes
Ethiopia (Wollo) 1973	No	Farmer	A little, yes	Yes	Yes	No
Ethiopia (Harerghe) 1974	Yes	Pastoralist	Yes	Yes	Yes	Yes
Bangladesh 1974	No	Rural labour	Earlier, yes	Yes	No	Yes

Source: Sen, A. (1981) *Poverty and Famines: an essay on entitlement and deprivation*, p.163, Oxford University Press, Oxford.

Súdan 1983-89

“The 1980s famine arose from a combination of four processes: the loss of assets and production (primarily because of raiding); the failure of market strategies; the failure of nonmarket survival strategies; and the inadequacy of relief...All these processes...yielded important benefits for a loose and shifting coalition of politically powerful groups within Sudan, who helped to promote these processes.”

(Keen, 1994, p.13)

(Keen, 1991, p.18)

Keen also criticizes the conceptual separation of famine and war from the long-standing processes in which they are embedded. He writes that it is important to 'avoid a common tendency to dissociate war from economic and political relationships existing in 'normal times'; both war and famine reflect an acceleration of existing processes of exploitation' (Box 3.2).

Box 3.3 The Indian system of famine prevention

The Indian system of famine prevention... [has]...two different features...One is a worked-out procedure for entitlement protection through employment creation (usually paying wages in cash), supplemented by direct transfers to the unemployable. The origins of this procedure go back to the 1880s and the Famine Codes of the late nineteenth century...The other part is a political 'triggering mechanism' which brings the protection system into play and indeed which keeps the public support system in a state of preparedness...[In] the political sys-

Efektivnost aktérů

Section 3.3.

Drèze and Sen argue that India's better record on famine prevention can be explained primarily by the existence of a governmental system of famine prevention in India, and social processes associated with democracy and a free press which 'trigger' the famine prevention system (Box 3.3).

Dilemmas of humanitarian intervention

“For relief agencies [responding to crises like famine], the media present both unparalleled opportunities to raise money and acute ethical dilemmas when fundraising priorities, developmental strategies and educational values conflict.”

Box 3.4 Rules for international humanitarian intervention

Where there is a political struggle against famine:

- 1 support locally accountable organization.
- 2 be prepared to work in a political manner.

And in regions where there is no political contract between the state and vulnerable people:

- 1 do not obscure power relations
- 2 do not claim long term solutions
- 3 do not seek media limelight.

(De Waal, 1997, pp.217–21)

Figure 3.7 A simple message? 'Tbnj: drinking a cup of milk to survive' (Red Cross photo and caption).

Table 3.2 Regional trends in number and proportion of undernourished people

<i>Region</i>	<i>Year</i>	<i>Proportion of undernourished (%)</i>	<i>Number of undernourished (millions)</i>
Sub-Saharan Africa	1969-71	38	103
	1979-81	41	148
	1990-92	43	215
Near East and North Africa	1969-71	27	48
	1979-81	12	27
	1990-92	12	37
East and South-east Asia	1969-71	41	476
	1979-81	27	379
	1990-92	16	269
South Asia	1969-71	33	238
	1979-81	34	303
	1990-92	22	255
Latin America and Caribbean	1969-71	19	53
	1979-81	14	48
	1990-92	15	64

Source: FAO (1996) *The Sixth World Food Survey*, UN Food and Agriculture Organization, Rome.

Box 3.5 Quotes from poor women in Bangladesh

‘When I can, I give my husband and sons more. Men don’t understand if food runs short, so I wait till they have eaten.’

‘A good wife is one who makes sure her husband has enough to eat.’

‘If a woman eats before her husband, she shortens his life.’

‘Men work harder than women, they need to eat more.’

‘How can you explain to children that there is not enough food...? When my son cries, I feed him. It is easier to make my daughter understand.’

‘If there is less, I eat less. You have to feed the men more or they beat you. Even my son beats me if there is not enough food.’

(Kabeer, 1994, pp.143–4)

"A new approach. . . Refreshing, thoughtful, and human. Sen's optimism
nonsense proposals leave one feeling that perhaps there is a solution."

—*Business*

Amartya Sen, who received the Nobel Prize in Economic Science, presents a landmark work that places individual freedom at the center of a comprehensive analysis of today's global economy. The role of different institutions—including the market, the state, the media, opposition groups, and non-government organizations—are seen within a broad, international framework. The focus of this work is on freedom both as the basic end and as the most effective means of sustaining economic life and countering poverty and insecurity in the contemporary world. This is a paradigm-altering foundation for understanding the demands of economic development—for both rich and poor—in the twenty-first century.

"The world's poor and dispossessed could have no more articulate or insightful a champion among economists than Amartya Sen. By showing that the quality of our lives should be measured not by our wealth, but by our freedom, his writings have revolutionized the theory and practice of development."

—**Kofi Annan, Secretary-General of the United Nations**

"Amartya Sen develops elegantly, compactly, and yet broadly the concept that economic development is in its nature an increase of freedom. By historical examples, empirical evidence, and forceful and rigorous analysis, he shows how development, broadly and properly conceived, cannot be antagonistic to liberty but consists precisely in its increase." —**Kenneth J. Arrow, Nobel Laureate and Emeritus Professor of Economics, Stanford University**

"The perspective that Mr. Sen describes and advocates has great attractions. Chief among them is that, by cutting through the sterile debate for or against the market, it makes it easier to ask sharper questions about public policy."

—*The Economist*

U.S. \$15.00
Can. \$22.50

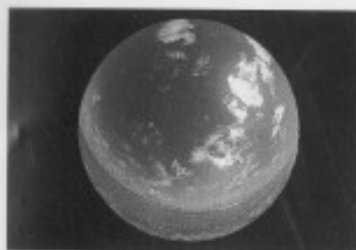
Cover design by Barbara de Wilde
Cover photograph by Lanny Provo/Phonmica

www.anchorbooks.com

DEVELOPMENT AS FREEDOM

AMARTYA SEN

WINNER OF THE NOBEL PRIZE IN ECONOMICS

"Fascinating. . . The overall argument [is] eloquent and probing."

—*The New York Times*

	<i>Introduction: Development as Freedom</i>	3
1	<i>The Perspective of Freedom</i>	13
2	<i>The Ends and the Means of Development</i>	35
3	<i>Freedom and the Foundations of Justice</i>	54
4	<i>Poverty as Capability Deprivation</i>	87
5	<i>Markets, State and Social Opportunity</i>	111
6	<i>The Importance of Democracy</i>	146
7	<i>Famines and Other Crises</i>	160
8	<i>Women's Agency and Social Change</i>	189
9	<i>Population, Food and Freedom</i>	204
10	<i>Culture and Human Rights</i>	227
11	<i>Social Choice and Individual Behavior</i>	249
12	<i>Individual Freedom as a Social Commitment</i>	282

EFFECTIVENESS AND INTERCONNECTIONS

Freedom is central to the process of development for two distinct reasons.

- 1) *The evaluative reason:* assessment of progress has to be done primarily in terms of whether the freedoms that people have are enhanced;
- 2) *The effectiveness reason:* achievement of development is thoroughly dependent on the free agency of people.

are particularly investigated in the empirical studies that follow.

These include (1) *political freedoms*, (2) *economic facilities*, (3) *social opportunities*, (4) *transparency guarantees* and (5) *protective security*. Each of these distinct types of rights and opportunities helps to